

MERI-RASTILAN LÄNSIRANNAN LUONTOSELVITYS

Esa Lammi

Ympäristösuunnittelu Enviro Oy

14.10.2010

MERI-RASTILAN LÄNSIRANNAN LUONTOSELVITYS

Sisällys

1. Johdanto.....	2
2. Menetelmät ja lähtötiedot.....	2
3. Suunnittelualueen luonnonolot.....	4
3.1. Kasvillisuus	4
3.2. Linnusto.....	6
3.3. Ekologiset yhteydet.....	8
4. Huomionarvoiset luontokohteet ja lajit.....	9
4.1. Vartiokylänlahden itäpuolen metsäalue.....	9
4.2. Rastilan rinnekorpi	9
4.3. Tervaleppälehto	10
4.4. Vartiokylänlahden lepakkoalue	10
4.5. Meri-rastilan muinaisrantakivikko	11
5. Rakentamisen vaikutukset	11
5.1. Vaikutukset linnustoon ja arvokkaisiin luontokohteisiin	11
5.2. vaikutusten lieventäminen	13
6. Lähdeviitteet	14

Kansi: Meri-Rastilan kallion muinaisrantakivikko. Valokuvat kirjoittajan.

1. JOHDANTO

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto selvittää uuden asuinalueen rakentamista Meri-Rastilaan Vuosaaren kaupunginosaan. Meri-Rastilan länsirannan osayleiskaava-alue sijaitsee Vuosaaren sillan kaakkoispuolella Vartiokylänlahden ja Meri-Rastilan kerrostaloalueen välissä (kuva 1). Noin 20 hehtaarin laajuinen alue on lähes kokonaan metsämaastoa.

Vartiokylänlahden itäranta Vuotien eteläpuolella on säilynyt rakentamattomana metsäalueena. Alueella on ulkoilureittejä, ja se on lähiseudun asukkaiden suosimaan ulkoilualuetta. Kaava-alueen pohjoisosassa Vuosaaren sillan lähellä on pienvenesatama. Muu ranta-alue on rakentamatonta. Meri-Rastilan osayleiskaava-alue sijoittuu metsäisen ranta-alueen pohjoisosaan. Kaava-alueen eteläreunalla on kaupungin luontojärjestelmään merkity kasvistollisesti arvokas rinnekorpi ja hieman kaava-alueen eteläpuolella kalliopainanteeseen syntynyt luonnontilainen neva. Lisäksi suurin osa kaava-alueesta kuuluu Vartiokylänlahden itäpuolen linnustollisesti arvokkaaseen metsäalueeseen. Vartiokylänlahti ranta-alueiden on arvioitu lepakoille tärkeäksi alueeksi (Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmä 2010).

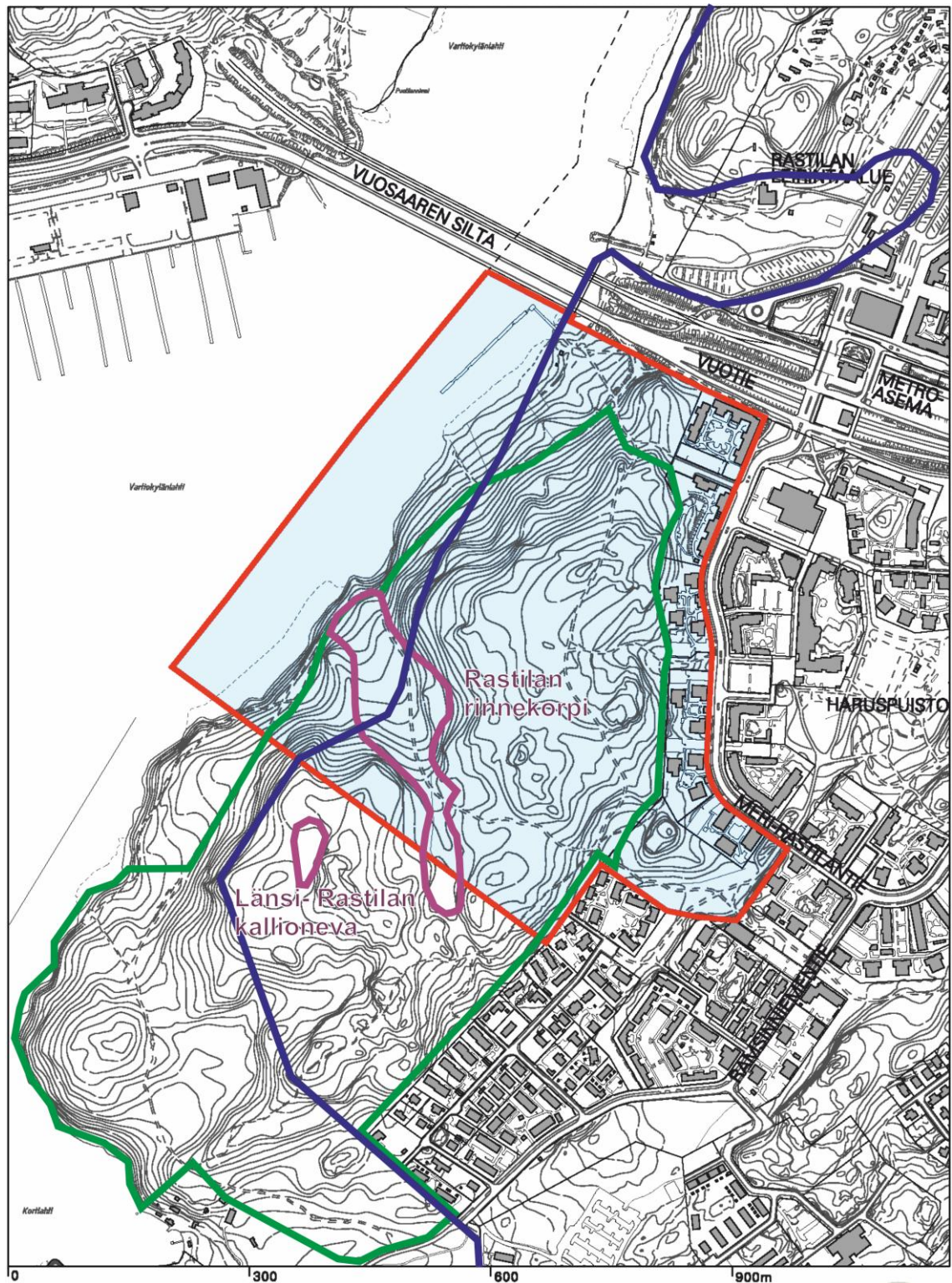
Meri-Rastilan länsirannan osayleiskaava-alueelta ei ole tehty luontoselvitystä. Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto tilasi kaava-alueen luontoselvityksen Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä. Työhön kuului yleispiirteinen linnustoinventointi, kasvillisuusinventointi ja kasvillisuuskohteiden luonnontilan tarkistaminen, arvio alueen merkityksestä ekologisena käytävänä sekä maankäyttökäyttöluonnoksen luontovaikutusten arviointi. Selvityksen on tehnyt biologi FM Esa Lammi.

2. MENETELMÄT JA LÄHTÖTIEDOT

Maastotyöt tehtiin touko–heinäkuussa 2010. Työ aloitettiin 21.5.2010 tehdyllä lintulaskennalla. Lintuinventointi toistettiin 21.6. Molemmat inventointikierrokset tehtiin varhain aamulla. Kaikki ns. huomionarvoiset linnut merkittiin kartalle ja niiden käyttäytyminen (laulava, varoiteleva jne.) eriteltiin Eläinmuseon lintulaskentaohjeiden (Koskimies & Väisänen 1988) mukaisesti. Huomionarvoisiksi lajeiksi katsottiin tavanomaisesta, yleisestä metsälinnustosta poikkeavat lintulajit, jotka suosivat elinympäristöinä varttuneita metsiä tai lehtoja. Molempien laskentakertojen jälkeen tarkasteltiin alueen kasvillisuutta.

Alueen kasvillisuus ja luontotyypit inventoitiin 27.7., jolloin koko alue kierrettiin kattavasti läpi. Alueelta laadittiin samalla karkea, kasvillisuuteen perustuva osa-aluejako. Osa-alueiden luonnonolot kirjattiin muistiin. Alueen itäreunassa Meri-Rastilantien länsipuolella olevien asuinrakennusten pihamaat jätettiin selvityksen ulkopuolelle.

Selvitystyössä käytetyt kartta- ja ilmakuva-aineistot saatiin Kaupunkisuunnitteluvirastosta. Alueen tiedossa olevat luontokohteet tarkistettiin Helsingin ympäristökeskuksesta. Käytettävissä olivat myös kaupunkisuunnitteluviraston ja kaavakonsultin yhteisen maastokäynnin (24.6.2010) muistio ja karttamerkinnät.

Kuva 1. Meri-Rastilan länsirannan osayleiskaava-alue (sininen varjostus). Kasvistollisesti arvokkaat kohteet (rinnekorpi ja kallioneva) on rajattu violetilla, linnustollisesti arvokas alue vihreällä ja arvokkaan lepakkokohteen itäraja sinisellä. Lepakkokohteeseen kuuluu Vartiokylänlahti rantavyöhykkeineen. (Lähde: Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmä 2010).

3. SUUNNITTELUALUEEN LUONNONOLOT

Meri-Rastilan länsiosan kaava-alueetta luonnehtii männikköinen kalliomaasto ja kalliorinteiden kuusivaltainen metsä. Alueen luoteiskulmassa on entistä niittyä, joka on vähitellen kasvamassa umpeen. Niityn kohdalla rannassa on tervalepikkoa. Alueen keski- ja eteläosan ranta on enimmäkseen kallioista. Rantaa reunustaa kapea järviruovikko. Lounaiskulmassa on kahden kallioharjanteen väliin syntynyt korpialue, jonka puusto on kuusivaltaista.

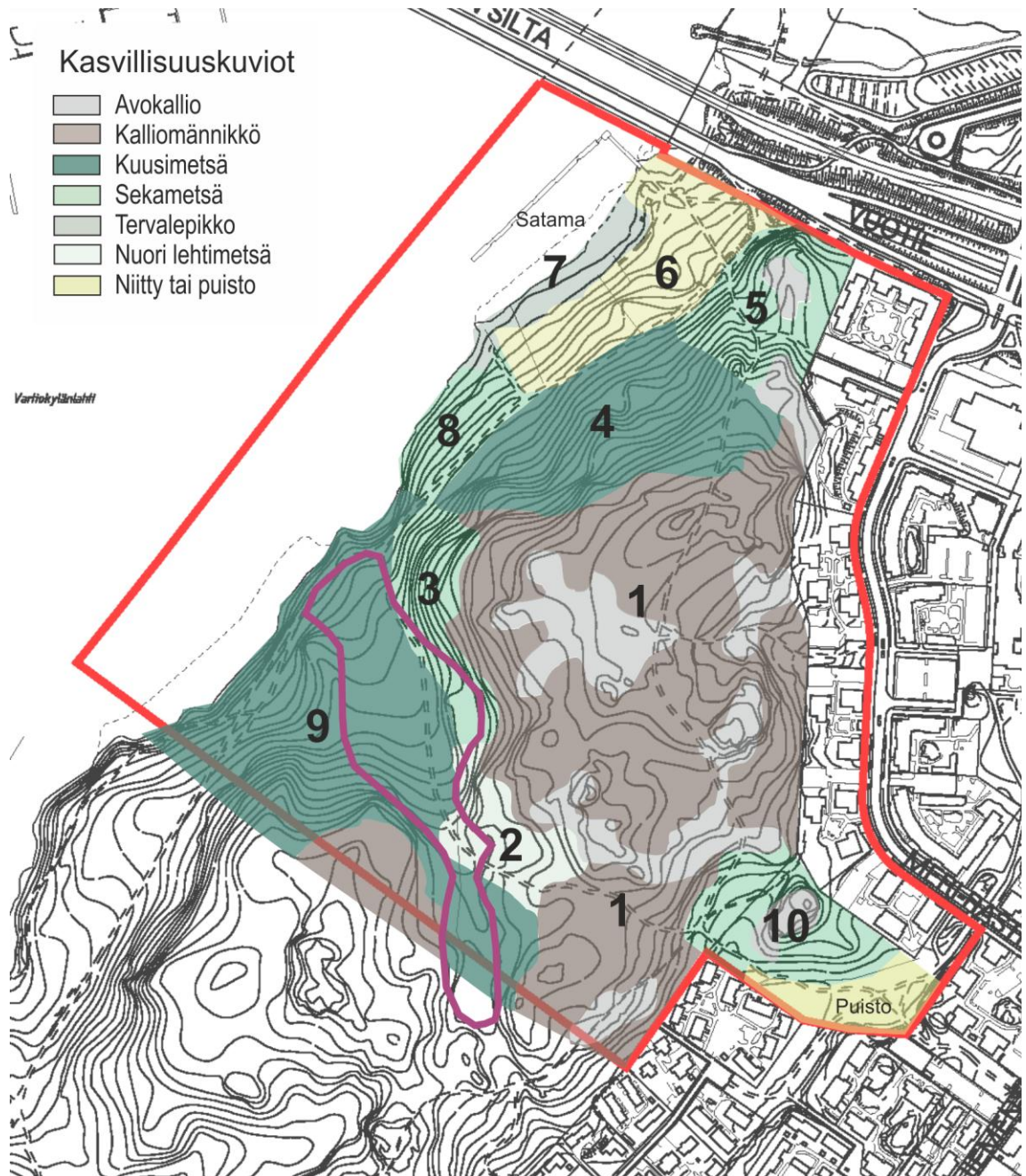
Lähellä siltaa sijaitsevan pienvenesataman rantaan pääsee ajotietä pitkin sillan alta. Muita ajoteitä ei ole. Aluetta kiertää ulkoilutie, ja kallioalueella on useita polkuja. Kallion kasvillisuus on runsaan ulkoilukäytön kuluttamaa.

3.1. KASVILLISUUS

Alueen keskiosan kallio nousee runsaat 30 metriä merenpinnan yläpuolelle. Kallio on metsärinteinen ja loivahko. Lakialue on 25–30 metrin korkeudessa (kuvio 1 kuvassa 3). Sen harvapuustoinen männikkö on vaihtelevan ikäistä, enimmäkseen 10–12 metrin mittaista (kuva 2), ja myös varttuneita ja vanhojakin mäntyjä on jäljellä. Sekapuuna kasvaa koivua, kuvion reunaosissa paikoin myös kuusta. Kalliokasvillisuus on runsaan ulkoilukäytön kuluttamaa ja karuille kallioille tyypillistä. Valtalajeina ovat metsälauha, kanerva, ahosuolaheinä ja seinäsammal. Puustoisimmissa reunaosissa kasvaa edellä mainittujen lisäksi mustikkaa ja kangasmaitikkaa. Itäisimmillä, pihamaihin rajoittuvilla kalloilla kasvaa myös mm. isomaksaruohoa, kalliokioloa ja mäkitervakkoa. Harvinaisia lajeja ei tavattu.

Kuva 2. Meri-Rastilan kalliota.

Kuva 3. Meri-Rastilan kaava-alueen (punainen viiva) kasvillisuus. Numerointi viittaa tekstiin. Ulkoilutiet näkyvät katkoviivoituksena. Rinnekorpi on rajattu violetilla.

Kallion länsipuolella on loivasti viettävä rinneniitty (kuvio 6), joka lie-
nee entisiä Rastilan kartanon maatalousmaita. Niityllä kasvaa harvakseltaan
tervaleppiä ja tuomia, mutta se on säilynyt valtaosin avoimena. Niitty on
kosteapohjainen, ja se kasvillisuus on rehevää. Valtalajeja ovat mesianger-
vo, nokkonen, karhunputki ja maitohorsma. Niityn lounaiskulmassa on laaja
kasvusto pihamailta luontoon levinnyttä jättipalsamia, joka on vallannut til-
laa niityn muulta kasvillisuudelta. Niityn itäreunalla on ulkoilutie ja rannan
puolella kapeampi polku, joka johtaa pienvenesataman rantaan. Satamaan
on ajoyhteys Vuotien alitse, ja rannassa on huoltorakennus ja pieni pysä-
köintipaikka. Pysäköintipaikan vieressä lähellä rantaa kasvaa kookas puisto-
lehmus merkinä vanhasta asutuksesta.

Rinneniityn ja rannan välissä on kapea (30–40 m), mutta yhtenäinen tervaleppämetsikkö (kuvio 7). Puusto on vanhaa ja osa lepistä on järeitä. Pensaskerroksessa on tuomea. Merivesi nousee tervalepikkoon säännöllisesti, mikä näkyy veden tuomana törkynä. Kenttäkerroksen kasvillisuus on niukkaa puuston varjostuksen takia, ja laajat alueet ovat lähes kasvittomia. Maininnan arvoisista lajeista tervalepikossa kasvaa lehtopalsamia. Muu lajisto on tavanomaista kosteiden rantametsien lajistoa. Veden puolella tervalepikkoa reunustaa kapea mesiangervon ja ranta-alpin sekakasvusto, joka vaihettuu avoveteen päin järviruovikoksi. Tervalepikko on sekä maiseman että luontoarvojen puolelta tärkeä kohde (ks. alaluku 4.3.)

Ranta muuttuu tervalepikon eteläpuolella kallioiseksi (kuvio 8). Ranta on muutaman metrin leveydeltä silokalliota, jonka kasvillisuus on niukkaa. Kauempana rannasta kasvaa järeitä mäntyjä, ja ulkoilutien varressa myös suuria kuusia. Sekapuuna on koivua. Pensaskerroksessa on pihlajaa ja kenttäkerroksessa tuoreen ja lehtomaisen kankaan lajistoa, mm. käenkaalia, kevättähtimöä, oravanmarjaa, tesmaa ja niukasti jänönsalaattia.

Kaava-alueen lounaiskulma (kuvio 9) on varttunutta kuusimetsää, jossa kasvaa sekapuuna koivua ja muutama haapa. Rannalla kasvaa kuusien lisäksi joitakin tervaleppiä. Metsäkuvion länsiosan läpi etelästä pohjoiseen laskee kausikuiva puro, jonka ympäristössä on mm. saniais- ja metsäkortekorpea. Länteen päin maasto kohoaa ja metsä muuttuu tuoreen kankaan kuusikoksi ja kallioalueen mäntyvaltaiseksi metsäksi. Kuvion läpi laskeva puro saa alkunsa pieneltä nevalta, joka sijaitsee kalliopainanteessa hieman kaava-alueen rajan ulkopuolella. Neva ja puroa reunustava korpi on arvioitu Helsingin ympäristötietojärjestelmässä arvokkaaksi kasvillisuuskohteeksi (ks. alaluku 4.2.). Kuvion itärajalla on ulkoilutie.

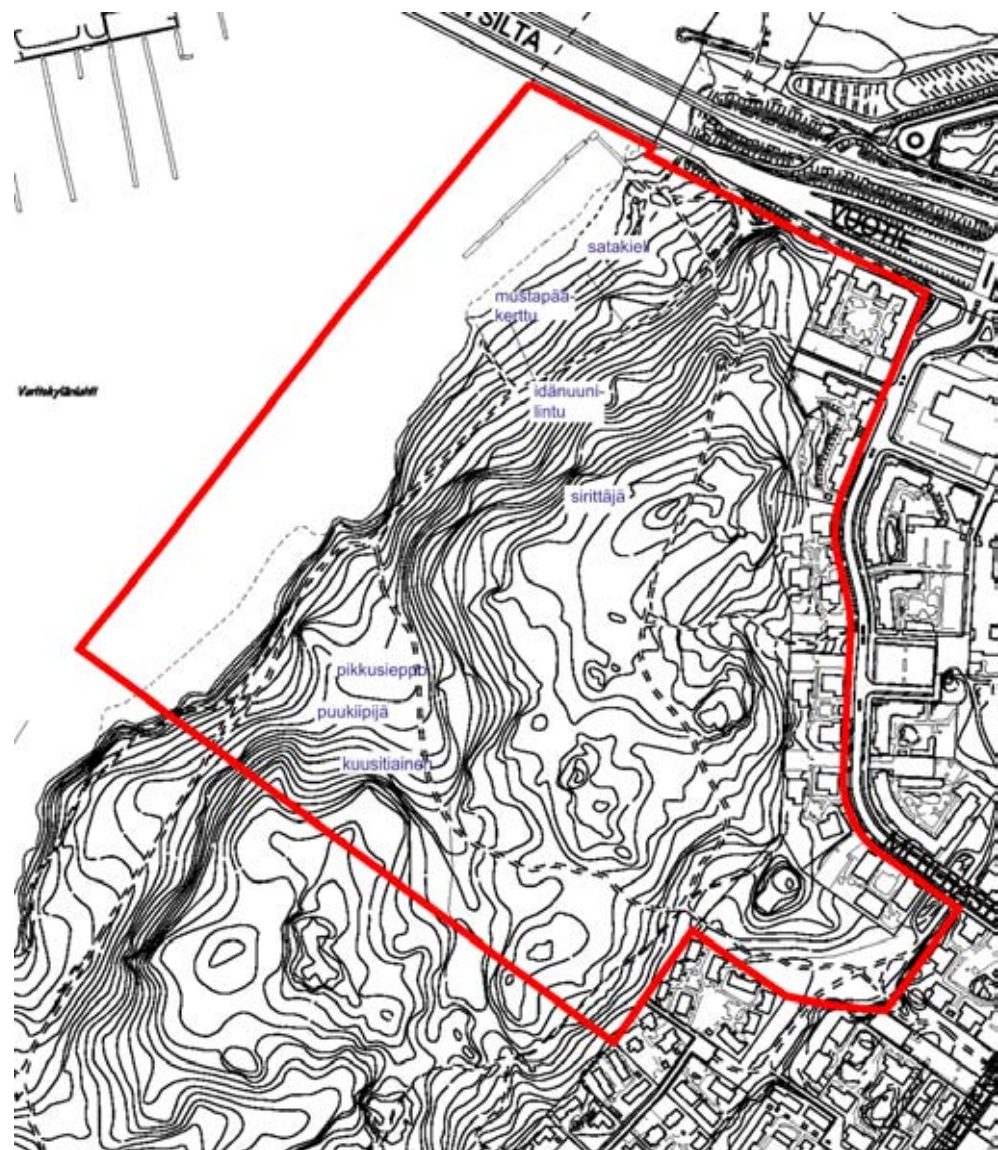
Meri-Rastilantien eteläpuolelta kaava-alueeseen kuuluu pieni puistoalue ja sen vieressä sijaitseva pieni kalliokumpare lähimetsineen (kuvio 10). Kalliokumpare on viitisen metriä korkea ja sen laella kasvaa mm. isomaksaruohoa, kalliokioloa, haisukurjenpolvea, jänönsalaattia ja tuoksusimaketta. Kalliokasvillisuus on monipuolisempaa kuin kaava-alueen muilla kalloilla, mutta harvinaisia kasvilajeja ei silti tavattu. Ympäristön metsä on nuorehkoa, kuusi- ja koivuvaltaista. Sekapuuna kasvaa myös nuorta haapaa. Kenttäkerroksessa on tavanomaisen tuoreen kankaan lajiston lisäksi jänönsalaattia ja pihamaiden lähellä vanhaan kulttuurikasvilajistoon kuuluvaa keltamoaa. Molemmat lajit ovat Helsingissä paikoittaisia, mutta eivät harvinaisia.

3.2. LINNUSTO

Kahden lintulaskennan perusteella kaava-alueen pesimälinnustoon kuului vähintään 23 lintulajia (taulukko 1). Lajisto koostui runsaimmista metsälinnuista ja muutamasta varttuneen metsän lajista ja lehtojen lajista. Tavanomaisesta metsälajistosta poikkeavien, huomionarvoisiksi tulkittujen lintulajien havaintopaikat on merkitty kuvaan 4. Lajistoon kuuluu kolme lehtipuuvaltaisten lehtojen lajia (satakieli, mustapääkerttu ja sirittäjä) sekä kolme varttuneiden ja vanhojen, kuusivaltaisten metsien lajia (kuusitiainen, pikkusieppo ja puukiipijä). Kuvaan 4 merkitty idänuunilintu on harvinainen iäkkäiden kuusivaltaisten metsien lintu. 21.5. havaittu yksilö oli liikehtivä koiras, joka siirtyi laulamaan lajille epätyypilliseen ympäristöön Vuotien varteen. Lintu tulkittiin muutolla pysähtyneeksi.

Taulukko 1. Meri-Rastilan kaava-alueen pesimälintulajit kahden lintulaskennan perusteella vuonna 2010. Mukana ovat lajit jotka havaittiin sopivassa pesimäympäristössä, ja havaittujen lintujen käyttäytyminen viittasi pesintään (useimmilla lajeilla laulavia koiraita).

Harmaasiippo	Pajulintu	Sinitiainen
Hippiäinen	Pikkusieppo	Sirittäjä
Kirjosieppo	Peippo	Sinisorsa
Kuusitiainen	Punakylkirastas	Talitiainen
Laulurastas	Punarinta	Varis
Lehtokerttu	Puukiipijä	Viherveikko
Mustarastas	Räkättirastas	Vihervarpunen
Metsäkirvinen	Satakieli	

Kuva 4. Huomionarvoisten lintulajien havaintopaikat touko–kesäkuussa 2010. Idänuunilintu oli luultavasti muutolla pysähtynyt, mutta muut lajit voitiin tulkita kuuluvaksi alueen pesimälinnustoon.

Kaava-alueen pesimälinnustoon ei kuulunut uhanalaisia lajeja. Havaituista lintulajeista pikkusieppo on Suomessa silmälläpidettävä (Rassi ym. 2001). Se on myös EY:n lintudirektiivin liitteen I laji. Pikkusieppo suosii vanhoja, usein kosteapohjaisia, kuusi- tai lehtipuuvaltaisia metsiä. Laulava koiras oleskeli tyypillisessä pesimäympäristössä kaava-alueen lounaiskulman korpialueella (kuva 5). Meri-Rastilan metsäalueelta on tiedossa myös aiempia havaintoja pikkusiepposta (Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmä). Lajin muut elinympäristöt Helsingissä ovat Haltialassa ja Mustavuorella. Laulavia koiraita havaitaan kaupungin alueella vuosittain vain muutama.

Uhanalainen pikkutikka (vaarantunut laji) on pesinyt joinakin vuosina kaava-alueen pohjoispään tervalepikossa (P. Routasuo, suull. ilm.). Vuoden 2010 lintulaskennoissa laji ei tavattu.

Muita laskennoissa tavattuja huomionarvoisia lajeja olivat harmaasorsa (pari sataman rannassa 21.6.) ja kanahaukka (saalisteleva koiras 21.6.).

Kuva 5. Pikkusiepon laulupaikka aamuvarhaisella 21.5.2010.

3.3. EKOLOGISET YHTEYDET

Vartiokylänlahti muodostaa pitkän pohjois-eteläsuuntaisen vesialueen, jonka itäranta on säilynyt osin rakentamattomana. Rakentamattomat rantavyöhykkeet toimivat eläinten ja kasvien kulkureitteinä. Ekologiset yhteydet toimivat yleensä sitä paremmin, mitä leveämpiä ja yhtenäisempiä ne ovat. Parhaiten toimivat käytävät yhdistävät laajempia luontoalueita toisiinsa. Asutuksen keskellä olevilla viheralueilla voi myös olla suuri merkitys yhteyksien muodostajana laajempien alueiden välillä (esim. Väre & Krisp 2005). Ekologisten yhteyksien sijaintia ja merkitystä Helsingissä ei ole selvitetty.

Meri-Rastilaa lähin valtakunnallisesti tärkeäksi arvioitu yhteys on Östersundomin alueella (Väre & Krisp 2005).

Vartiokylänlahden itärannan yhtenäinen metsäalue kattaa Ramsinnien ja sen pohjoispuolella sijaitsevan Länsi-Rastilan metsäalueen. Pohjoisempana viheryhteyttä pirstoo Vuotie ja lahden itärannan paikoin rantaan asti ulottuva asutus. Yhtenäistä metsäyhteyttä Mustavuoren ja Länsi-Rastilan välillä ei ole, vaikka Vartiokylänlahden itäranta ja lahden pohjoispuolinen Broändan purolaakso ovat säilyneet pääosin rakentamattomina. Metsäyhteyttä itään Vuosaaren suuntaan ei myöskään ole jäljellä. Meri-Rastilan kaava-alueella ei ole todennäköisesti ole merkitystä hirvieläinten tai muiden laajoja metsäalueita tarvitsevien eläinten kulkureittinä. Alue toimii vesi- ja rantaeläinten sekä rakennettuun ympäristöön sopeutuneiden lajien kulkureittinä. Yhteyden säilyminen edellyttää kaava-alueen rannan ja rannanläheisen metsän jättämistä rakentamattomaksi ja puustoltaan mahdollisimman yhtenäiseksi. Eläimet liikkuvat aktiivisimmin ilta- ja aamuhämärässä sekä yöllä. Alueen virkistyskäyttö ei ole este ekologisen yhteyden toimimiselle.

4. HUOMIONARVOISET LUONTOKOhteet JA LAJIT

Meri-Rastilan kaava-alueelta ei ole tiedossa uhanalaisten tai erityisesti suojeltavien eläin- ja kasvilajien esiintymispaikkoja. Lajistoon kuuluu kuitenkin useita silmälläpidettäviä tai Helsingissä muutoin huomionarvoisia lajeja. Alueella on myös kaupungin luontotietojärjestelmän kohteita, joihin huomionarvoisten lajien esiintyminen keskittyy.

4.1. VARTIOKYLÄNLAHDEN ITÄPUOLEN METSÄALUE

Suurin osa kaava-alueesta kuuluu linnustollisesti tärkeään Vartiokylänlahden itäpuolen metsäalueeseen (rajaus kuvassa 1). Linnustollisesti arvokkaan kohteen pinta-ala on 43,6 hehtaaria. Alue on luokiteltu II arvoluokan linnustokohteeksi. Kaupungin luontotietojärjestelmän mukaan alueella on runsas metsien peruslajisto. Lisäksi linnustoon kuuluvat mm. pikkusieppo, peukaloinen, palokärki, idänuunilintu, lehtokurppa, töyhtötiainen, uuttu- ja sepelkyhky sekä kultarinta.

4.2. RASTILAN RINNEKORPI

Kaava-alueen eteläosassa sijaitseva Rastilan rinnekorpi on arvotettu kaupungin luontotietojärjestelmässä kohtalaisen arvokkaaksi eli III arvoluokan kasvillisuuskohteeksi (rajaus kuvissa 1 ja 3). Kohde on luontotietojärjestelmän kuvauksen mukaan ”kallioiden välisessä laaksossa sijaitseva kosteikkokokonaisuus, joka alkaa mäen päällä sijaitsevasta suosta ja jatkuu rinnettä ala Vartiokylänlahteen saakka. Suosta alkava osittain perattu puro ruokkii rinnelaaksoa, jonka mosaiikkimaiseen kasvillisuuteen sisältyy erilaisia korpiyyppejä (mm. isoalvejuurikorpea) märkine painaumineen”. Kohdekuvauksessa mainitaan kolme Helsingissä silmälläpidettävää lajia (Kurtto 2003), jotka ovat hentosara, pyöreälehtikihokki ja mesimarja. Lisäarvoina mainitaan luonnontilaisuus (näyttävää kuusikkoa) ja kohteen laajuus.

Luontotietojärjestelmässä mainitut kasvilajit tavattiin myös kesällä 2010. Pyöreälehtikihokki tosin löydettiin vain rinnekorven alkulähteiltä

kaava-alueen ulkopuolella sijaitsevalta nevalta. Kohteen luonnontila on jonkin verran heikentynyt korpialueen länsireunaan tehdyn ulkoilutien takia. Lisäksi kuviolla 2 (kuva 3) tehdyt hakkuut ulottuvat suolta tulevan puron varteen ja jakavat hyvin säilyneen metsäalueen kahteen puoliskoon. Kohteen suojeluarvoa lisää edustava vanhojen metsien linnusto: kesällä 2010 eteläosan korpialueelta tavattiin pikkusieppo, puukiipijä ja kuusitiainen.

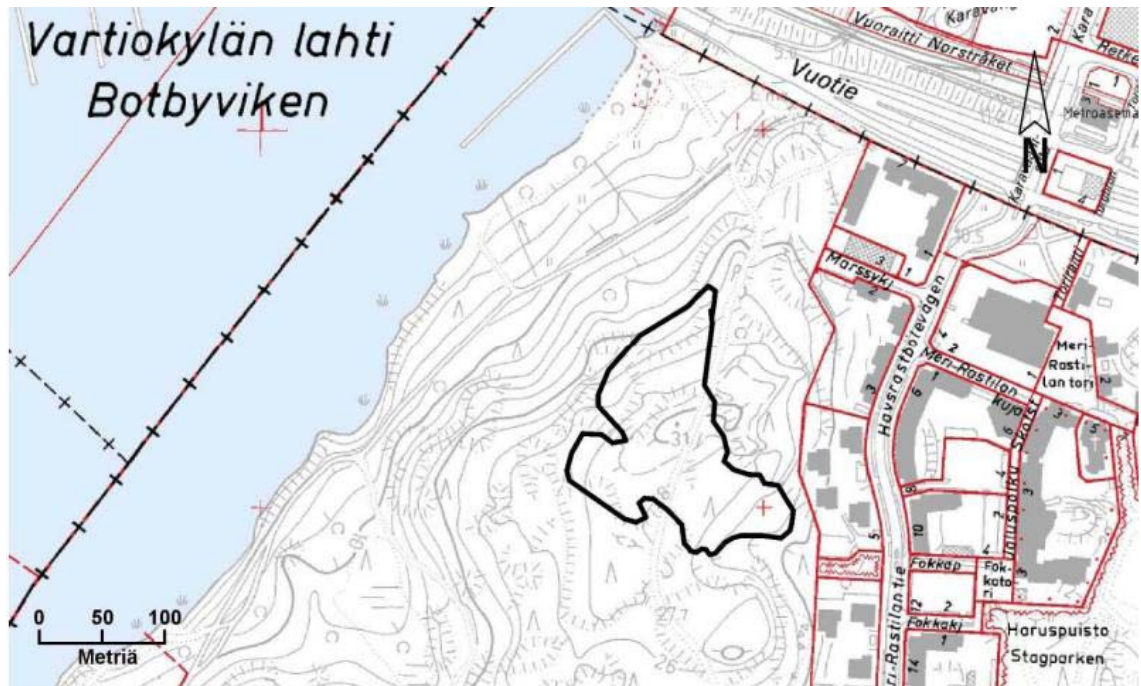
Kuva 6. Rastilan rinnekorven alkupäässä kasvaa myös järviruokoa, jota ei yleensä tavata kallioilta.

4.3. TERVALEPPÄLEHTO

Ranta-alueen pohjoispään tervaleppälehto (kuvio 7, kartta 3) on näyttävä, joskin kasvilajistoltaan tavanomainen. Lehdon puusto on varttunutta, osin vanhaakin, ja alue on säilynyt yhtenäisenä. Tervaleppälehto monipuolista alueen linnustoa (kesällä 2010 satakieli ja mustapääkerttu, joinakin vuosina myös uhanalainen pikkutikka). Entisen niittyalueen ja rannan välissä sijaitsevalla tervalepikolla on myös huomattava maisemallinen merkitys. Lehdon pinta-ala on noin 0,75 hehtaaria.

4.4. VARTIOKYLÄNLAHDEN LEPAKKOALUE

Koko Vartiokylänlahti rantavyöhykkeineen on kaupungin luontotietojärjestelmässä II arvoluokan lepakkokohde. Meri-Rastilan kaava-alueesta lepakkokohteen rajaukseen kuuluu kapea, enimmillään noin sadan metrin levyinen rantavyöhyke (rajaus kuvassa 1). Lähimpänä erityisenä lepakkokohteenä mainitaan Vuotien pohjoispuolella sijaitseva Rastilan ulkoilumaja ympäristöineen. Meri-Rastilan kaava-alueelta on tavattu ainakin pohjalepakoita.

Kuva 7. Meri-Rastilan rauhoitettavaksi esitetyn muinaisranta kivikon sijainti. Lähde: Helsingin luonnonsuojeluohjelma 2008–2017.

4.5. MERI-RASTILAN MUINAISRANTAKIVIKKO

Korkeimmalla kohdalla kuvion 1 (kuva 3) pohjoispäässä sijaitseva muinaisranta kivikko on Helsingin todennäköisesti laajin Litorinakauden rantakivikko (Salla 2004). Rantakivikon läpi kulkee ulkoilureitti, mutta se on muutoin säilynyt hyvin. Pyöristyneistä kivistä muodostuneen kivikon kohdalla ulkoilureitin itäpuolella on runsaasti suuria lohkareita, jotka kuuluvat samaan muodostumaan. Meri-Rastilan muinaisranta kivikkoa on esitetty Helsingin luonnonsuojeluohjelmassa (2008) rauhoitettavaksi. Alueen pinta-ala on 1,78 hehtaaria. Luonnonsuojeluohjelman mukainen raja on kuvassa 7.

5. RAKENTAMISEN VAIKUTUKSET

Maankäyttöluonnoksen mukaan alueelle on tulossa noin 40 pienkerrostaloa, jotka sijoittuvat kahteen erilliseen korttelialueeseen, joista toinen on Vuotien ja kaava-alueen kallion välissä ja toinen kallioalueen eteläpuolella (kuva 8). Korttelien välinen kallioalue, ranta ja kaava-alueen lounaisosa jäävät rakentamattomiksi. Molemmille korttelialueille johdetaan kadut Meri-Rastilantieltä. Arvioitu rakennusala on noin 80 000 kerros-m², josta 55 000 sijoittuisi uuden alueen pohjoisosaan ja 25 000 kerros-m² eteläosaan. Toimitilan osuus olisi noin 10 000 kerros-m². Uusia asukkaita voisi tulla noin 2 000.

5.1. VAIKUTUKSET LINNUSTOON JA ARVOKKAIISIIN LUONTOKOHTEISIIN

Rakentaminen on tiivistä, joten rakentamisalueella ei juuri säily alkuperäistä kasvillisuutta. Rakentaminen pienentää Vartiokylänlahden itärannan linnustollisesti tärkeää aluetta suunnilleen kolmanneksen. Huomattava osa rakentamisalueesta on kallioomaastoa, jonka pesimälinnusto on kesän 2010 selvityksen mukaan tavanomaista metsälajistoa. Myös linnustoltaan monipuoli-

semmistä, kuusivaltaisista rinnemetsistä osa jää rakentamisalueiden alle. Jäljelle jäävää lähialueen puustoa joudutaan käsittelemään uudisrakentamisen ja uusien ulkoilureittien vuoksi. Puuston käsittely kohdistuu rakentamisen aiheuttamia muutoksia huonosti kestäviin ja varjostusta aiheuttaviin kuusiin, joista osa on iäkkäitä. Muutos metsän rakenteessa on suuri, kun kuusivaltainen metsä muutetaan harvapuustoisemmaksi, koivu- ja mäntyvaltaisiksi. Kaava-alueen pohjois- ja itäosa menettävät rakentamisen ja puuston käsittelyn vuoksi merkityksensä vanhan metsän lintujen pesimäalueena.

Kuva 8. Meri-Rastilan länsiosan maankäyttöluonnos (syyskuu 2010). Suunnitellut rakennukset sijoittuvat kallioalueen pohjoisrinteeseen ja eteläpuolelle. Myös nykyisen ostoskeskuksen kohdalle on suunniteltu uudisrakentamista, jota ei tarkastella tässä selvityksessä. Nykyiset rakennukset on merkitty pohjakarttaan harmaalla.

Kaava-alueen eteläpuolisen metsäalueen ulkoilukäyttö lisääntyy asukasmäärän kasvun myötä, joten uudisrakentaminen saattaa vaikuttaa myös sen pesimälinnustoon. Alueella ei tiettävästi pesi ihmisistä herkästi häiriintyviä lintulajeja, esimerkiksi petolintuja. Muutokset kaava-alueen eteläpuolella jäänevät vähäisiksi, jos alueelle ei tehdä uusia ulkoilureittejä ja linnustolliset arvot otetaan huomioon metsien käsittelyssä.

Arvokkaimmat kasvillisuuskohteet – tervaleppälehto ja rinnekorpi – jäävät rakentamisalueiden ulkopuolelle. Kaavaluonnoksessa ei osoiteta niille muitakaan toimintoja. Tervaleppälehdon luontoarvot säilyvät jos sen puustoa ei käsitellä. Rinnekorven säilymisen ehtona on korpialueen kosteusolojen pysyminen nykyisellään, puuston jättäminen luonnontilaan sekä riittävän suojapuuston säilyttäminen rakentamisalueen puolella. Alueen ”täysrauhotus” ei välttämättä silti takaa luonnonarvojen säilymistä, sillä korpialueen kasvillisuus ja maapohja kestävät huonosti talleamista, ja alueella liikkuminen tulee lisääntymään lähiympäristön rakentamisen myötä. Rinnekorven pesimälinnuista pikkusieppo on rauhallisten metsien laji, joka vain harvoin kelpuuttaa elinympäristökseen rakennettujen alueiden lähiympäristön.

Meri-Rastilan länsirannan rakentaminen ei todennäköisesti vaikuta kaava-alueen eteläpuolella sijaitsevan Länsi-Rastilan kallionevan (kartta 1) luonnontilaan; neva on pieni ja sijaitsee syrjässä ulkoilureiteistä. Muutokset lepakoille tärkeällä rantavyöhykkeellä jäävät vähäisiksi, sillä ranta on tarkoitettu säilyttämään metsäisenä. Luontotietojärjestelmän kuvauksen perusteella alueella elää lähinnä pohjanlepakoita, jotka sietävät rakentamisen aiheuttamia ympäristömuutoksia useita muita lepakkolajeja paremmin. Kaavaluonnoksen mukainen rakentaminen ei luultavasti heikennä alueen merkitystä lepakoille. Metsäinen ja rakentamaton rantavyöhyke turvaa alueen säilymisen myös muiden eläinten kulkureittinä. Rantametsän tarjoama ekologinen yhteys toimii sitä paremmin, mitä leveämmäksi ja yhtenäisemmäksi rantametsä jätetään. Pohjoisrannan tervalepikko on tärkeä osa rantametsää.

Rauhoitettavaksi esitetyn muinaisrantakivikon pohjoiskärki sijoittuisi pihamaalle, mutta muu kivikko jää rakentamattomalle alueelle kortteleiden väliin.

5.2. VAIKUTUSTEN LIEVENTÄMINEN

Rakentaminen muuttaa suuresti Meri-Rastilan länsiosan luonnonoloja. Luontoon kohdistuvat vaikutukset jäisivät kaavaluonnoksessa esitettyä pienemmiksi, jos molempien alueelle johtavien katujen viimeinen taloryhmä (4 rakennusta kummankin kadun päässä) jätettäisiin toteuttamatta. Tällöin osa länsirinteen kuusikosta voitaisiin säilyttää, eikä puustoa tarvitsisi käsitellä ulkoilutien ”metsäosuuden” kohdalla rannan lähellä. Puusto säilyttäminen on suotavaa ekologisen yhteyden toimivuuden ja virkistyskäytön kannalta.

Haitallisia vaikutuksia voidaan lieventää lisäksi ottamalla luonnonarvot huomioon rakentamisalueen ulkopuolella. Alueelle soveltuvia lieventäviä toimenpiteitä ovat:

- rantavyöhykkeen säilyttäminen metsäisenä ja mahdollisimman leveänä viherkäytävänä
- pohjoisrannan tervalepikon säilyttäminen luonnontilaisena
- suojapuuston (nykyisen rinnemetsän, kuvio 3, s. 5) jättäminen rinnekorven kohdalle ulkoilutien ja uusien asuinrakennusten väliin
- rinnekorven ja lähiympäristön puuston (kuvio 9, s. 5) jättäminen luonnontilaan

- kaava-alueen eteläpuolisen metsän säilyttäminen nykyisellään (ei uusia reittejä tai vanhan puuston käsittelyä)
- sataman säilyttäminen nykyisen kaltaisena (ei uusia huoltorakennuksia, pysäköintipaikkoja tai kulkuyhteyksiä laitureille nykyisten eteläpuolelle).

6. LÄHDEVIITTEET

- Anon. 2008: Helsingin luonnonsuojeluohjelma 2008–2017. Elokuu 2008.
- Helsingin kaupungin ympäristökeskus 2010: Luontotietojärjestelmä 15.4.2002–5.5.2010. Linnustollisesti arvokkaat kohteet (koonnut M. Koivula), arvokkaat kasvisto- ja kasvillisuuskohteet (koonneet A. Kurtto & L. Helynranta), arvokkaat lepakkokohteet (koonnut Y. Siivonen). Ote Meri-Rastilan alueelta.
- Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet. 2. painos. – Helsingin yliopisto, Eläinmuseo, Helsinki.
- Kurtto, A. 2003: Helsingissä uhanalaiset, silmälläpidettävät ja muuten huomionarvoiset putkilokasvit. Julkaisematon raportti 12.12.2002, päivitetty osin 20.5.2003. Helsingin kaupungin ympäristökeskus.
- Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. Uhanalaisten lajien II seurantatyöryhmän mietintö. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 432 s.
- Salla, A. 2004: Kallioperän ja maaperän arvokkaat luontokohteet Helsingissä. Kohde 2119. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 6/2004.
- Väre, S. & Krisp, J. 2005: Ekologinen verkosto ja kaupunkien maankäytön suunnittelu. Suomen Ympäristö 780: 1–52. Ympäristöministeriö, Helsinki.